

Карпова О. О.
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Одеський національний
економічний університет
м. Одеса, Україна

СТАН ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВНЗ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПРАКТИЦІ

Однією з важливих проблем вищої школи є переосмислення та оновлення методів навчання студентів у такий спосіб, щоб мотивувати їх до навчально-пізнавальної, науково-дослідної та самостійної роботи.

Одним із шляхів формування позитивного ставлення студентів до навчання є створення системи мотивів діяльності особистості, що піддається педагогічному управлінню і забезпечує визначення поведінки студентів та їх ставлення до опанування тієї чи іншої дисципліни.

Значущість мотивації у навчальній діяльності досліджували такі науковці як М. Алексеева, Л. Божович, І. Єременко, Є. Ільїн, О. Ковальов, Г. Костюк, А. Леонтєв, Д. Мак-Маллін, А. Маркова, В. Мерлін, К. Платонов, І. Синиця, Дж. Стефен, ВХ. Хекхаузен, В. Чирков та ін.

Аналіз теоретичних джерел довів, що, незважаючи на розмаїття методичних досліджень, проблема формування мотивації у студентів немовних вузів до навчання, у тому числі, й до вивчення іноземної мови, засобами сучасних технологій залишається малодослідженою.

Під *мотивацією* розуміють сукупність спонукальних факторів, які визначають активність особистості. Мотивація – це інтереси, потреби, прагнення, емоції, переконання, ідеали, установки, які спонукають студента до навчальної діяльності [2].

Мотивація також визначається як ієрархія мотивів, які забезпечують цілеспрямованість діяльності людини, джерелом якої є: *зовнішня мотивація* (виникає під впливом і тиском зовнішніх імпульсів – вимог, наказів, примусів,

викликає зовнішній дискомфорт. Зовнішня мотивація формується під дією зовнішніх факторів, таких як умови оплати праці, соціальні гарантії, можливість просування по службі, похвала або покарання керівником і т. ін.) та *внутрішня мотивація* (виникає під впливом внутрішнього дискомфорту (пов'язана з інтересом до діяльності, зі значимістю виконуваної роботи, зі свободою дій, можливістю реалізувати себе, свої вміння і здібності) [1].

На сьогоднішній день, стан навчальної мотивації студентів загалом може бути охарактеризованим у такий спосіб: 1) загальна навчальна пасивність; 2) низька значимість громадських мотивів навчання, професійного і кваліфікаційного росту; 3) бажання мати стабільну, престижну роботу, що задовольнятиме необхідний рівень потреб; 4) відсутність системи та критеріїв нагородження за активну навчальну діяльність.

Отже, система мотивації характеризує сукупність взаємозв'язаних заходів, які стимулюють окремого студента або групу в цілому щодо досягнення індивідуальних і спільних цілей діяльності факультету або університету. Для формування належного ставлення до навчання необхідно створювати такі умови, щоб студенти сприймали своє навчання як свідому діяльність, що є джерелом самовдосконалення, основою подальшого професійного та службового зростання. Окрім того, система мотивації, перш за все, повинна розвивати почуття належності до університету. Відповідне ставлення до навчання та свідоме поведінка визначаються системою цінностей студента, умовами навчання й застосовуваними стимулами.

На сьогодні існує багато форм і методів мотивації студентів до навчальної діяльності засобами сучасних технологій.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав змогу визначити найоптимальніші умови формування мотивації студентів немовного ВНЗ до вивчення іноземної мови за допомогою сучасних технологій, а саме: утілення активних методів навчання, формування академічних навичок за допомогою ІКТ та використання новітніх методів для створення наближеної до професійного середовища атмосфери навчання.

Перш за все, кафедрою іноземних мов було запропоновано анкетування студентам першого курсу всіх факультетів для визначення рівня їх мотивації до вивчення іноземної мови. За результатами анкетування, в якому взяли участь 190 респондентів, із них 29 студентів кредитно-економічного факультету (КЕФ), переважна більшість студентів мала високий рівень мотивації. Відтак, на вищезазначеному факультеті серед студентів взагалі не виявлено низького рівня мотивації. Середній рівень склав 41,4%, а високий рівень мотивації мали 58,6% студентів. На наш погляд, це зумовлено тим, що у студентів був належний рівень підготовки з іноземної мови, деякі з них мали за мету у найближчому майбутньому від'їжджати за кордон для покращення свого рівня іноземної мови та (або) навчатися в іноземних університетах.

Варто зазначити, що високий рівень мотивації до вивчення іноземної мови мали студенти груп із високим рівнем володіння іноземною мовою, у той час, як у групах з невисоким та низьким рівнем володіння іноземною мовою, студенти мали й відповідні рівні мотивації.

Таким чином, результати анкетування засвідчили, що переважна більшість студентів мала високий рівень мотивації, що підтвердило особливий попит та інтерес студентів до вивчення іноземної мови, що на наш погляд, зумовлено соціально-економічними та політичними змінами в суспільстві, відкритими можливостями для участі в міжнародних програмах, що надаються в університеті, та зростом студентської мобільності загалом.

Для формування мотивації до самостійної аудиторної та позааудиторної роботи було запропоновано проект, що мав назву «ProSkills Project», який полягав у тому, що протягом навчального року у процесі викладання іноземної мови професійного спілкування було впроваджено такі його компоненти: метод «рівний-рівному» (Peer Learning та Peer Instruction); проект-презентації та навчальний квест професійного спрямування «ProQuest».

Продуктами проекту були визначені наступні: навчальні досягнення студентів, результати наукових досліджень, документація, ефективність організації навчального процесу.

Метод «рівний-рівному» (з *англ.* Peer Learning та Peer Instruction) формується із сукупності методів і прийомів впливу, заснованих на залученні представників «рівних (peer)» до вирішення не тільки освітніх, а й соціальних, психологічних, культурних завдань цільової групи. Навчання з використанням даного методу може бути формальним і неформальним та передбачає взаємодію, за якої підготовлені фахівці передають знання, формують установки і сприяють виробленню навичок серед рівних собі за віком, соціальним статусом, які мають схожі інтереси.

Згідно теорії поведінки, люди змінюються не тому, що вони отримують наукові дані, а в результаті об'єктивних суджень близьких їм за соціальним або груповим статусом людей, яким вони довіряють, що змінили свою поведінку і слугують їм переконливим прикладом правильності такого рішення. Так само, відповідно до соціально-когнітивної теорії, люди моделюють свою поведінку, наслідуючи поведінку інших, і що ті, які більш авторитетні, здатні домогтися зміни поведінки певних індивідуумів, впливаючи на їх систему цінностей і установок.

Варто зауважити, що наставники в таких групах мають доступ до необхідної інформації для формування профілю групи, використовують зрозумілу аудиторії мову і термінологію, а також невербальні засоби спілкування; служать зразками на користь зміни поведінки учасників групи та володіють певним досвідом, уміннями й навичками як самостійної роботи, так і командної.

Для мотивації студентів до вивчення іноземної мови в університеті було вирішено реалізувати метод «рівний-рівному» завдяки дискусіям, інтерактивним вправам, консультуванню, ярмаркам, розробці матеріалу для НМК з дисципліни, рольовим іграм, бесідам, лекціям, обміну досвідом, конкурсам, відео, семінарам, тренінгам, зборам тощо.

Наступним компонентом проекту було створення проект-презентацій для формування одного з видів академічних умінь – створення та представлення мультимедійних презентацій. Завдання полягало в тому, що студенти з різних

факультетів склали команди з метою міждисциплінарного навчання та працювали над розробкою власного проекту з заданої теми. Було визначено, що команда буде гетерогенною та складатиметься з 5 осіб, які представлятимуть п'ять факультетів. Шляхом жеребкування кожна команда отримуватиме власну тему дослідження. Окрім того, кожній команді надаватиметься куратор, який координуватиме роботу протягом усього процесу, що триватиме протягом семестру.

Нарешті, проведення навчального квесту під назвою «ProQuest» полягало у розробці професійно-орієнтованих інтерактивних завдань, для розв'язання яких студенти були поділені на п'ять команд, кожна з яких представляла власний факультет. Метою квесту було також формування навичок командної роботи, тайм менеджменту, критичного мислення та обробки матеріалу.

Отже, аналіз теоретичних джерел засвідчив, що мотивація є сукупністю спонукальних факторів, що визначають активність студента. Мотивація може бути сформована шляхом виклику інтересу, визначенню потреб, виклику емоцій, формування переконань, ідеалів та установок, що спонукатимуть студента до навчальної діяльності завдяки упровадженню інтерактивних методів навчання, формуванню академічних навичок для майбутньої професійної діяльності та використанню сучасних технологій для створення наближеної до професійного середовища атмосфери навчання у процесі викладання іноземної мови.

Список літератури:

1. Маркова А. Формирование мотивации учения. / А. К. Маркова, Т. А. Матис, А. Б. Орлов. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
2. Мотивація як рушійна сила самовдосконалення [метод. посіб.] / Укл. О. В. Саполович, Н.М.Рогова. – Вип. 1. – Пирятин: РМК ВО Пирятинської РДА, 2013. – 40 с.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. д. пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.